

Р І Ш Е Н Н Я **XX чергового з'їзду суддів України**

19 вересня 2024 року

м. Київ

Про відновлення та зміцнення ролі органів суддівського самоврядування і повернення повноважень Раді суддів України

У відповідності до статей 6, 126, 129 та 130⁻¹ Конституції України, судова влада є самостійною гілкою державної влади, а незалежність суддів – однією з основоположних засад її функціонування. Суддівське самоврядування, як гарант цієї незалежності, повинно забезпечувати належне функціонування судової системи, захист професійних прав і гарантій суддів, а також підтримку високих стандартів правосуддя.

Зважаючи на важливу роль Ради суддів України (далі - РСУ) у цих процесах, а також у відповідь на сучасні виклики і законодавчі ініціативи, з'їзд суддів України ухвалює наступне рішення.

1. Недопустимість послаблення ролі органів суддівського самоврядування

З'їзд суддів України вважає неприпустимим будь-яке послаблення ролі органів суддівського самоврядування, зокрема РСУ, як однієї з ключових гарантій незалежності судової влади. Стаття 130⁻¹ Конституції України визначає, що для вирішення питань внутрішньої діяльності судів діє суддівське самоврядування. Це положення є основою для збереження автономності суддівського корпусу від впливу інших гілок влади.

РСУ, як вищий орган суддівського самоврядування, здійснює нагляд за організаційною діяльністю судів і забезпечує незалежність суддів через виконання низки ключових повноважень. Ослаблення цієї ролі є неприпустимим і суперечить Конституції України.

2. Відновлення та розширення повноважень Ради суддів України

З'їзд суддів України вважає за необхідне повернути РСУ її ключові повноваження, які раніше забезпечували ефективне функціонування судової системи, але були суттєво обмежені у ході останніх законодавчих реформ, а також розширити ці повноваження для посилення її ролі у забезпеченні належної діяльності судової системи.

2.1. Призначення та звільнення керівництва Державної судової адміністрації України

Враховуючи історичний досвід, коли РСУ мала повноваження з призначення та звільнення Голови Державної судової адміністрації України (далі - ДСА) та його заступників, можна відзначити стабільність у виконанні цих функцій.

Оскільки ДСА здійснює управління бюджетом судової гілки влади, включаючи суди першої та другої інстанцій, питання ефективного та прозорого використання бюджетних коштів є надзвичайно важливим. Саме суддівська спільнота, через свої органи самоврядування, повинна мати ключову роль у контролі за використанням цих коштів для забезпечення їх цільового, ефективного та некорупційного витрачання.

З огляду на це, з'їзд суддів України вважає за необхідне звернутися з пропозицією ліквідації ДСА та передачі її функцій до Вищої ради правосуддя, або повернути РСУ повноваження з призначення та звільнення керівництва ДСА. Це забезпечить належний рівень прозорості і підзвітності діяльності органу у системі правосуддя перед суддівською спільнотою та відповідність витрачання бюджетних коштів потребам судової системи.

2.2. Призначення голів судів у випадках, коли збори суддів не можуть цього зробити

Історично Вища рада юстиції (пізніше реформована у Вищу раду правосуддя) мала повноваження з призначення голів судів. Однак Конституційний Суд України у своїх рішеннях визнав ці повноваження неконституційними. Після цього законодавець не міг визначитися з відповідним механізмом, що створило юридичну невизначеність. В цей період Рада суддів України почала виконувати функцію призначення голів судів.

Така практика дозволяла уникати адміністративного колапсу в судах, коли відсутність голови суду ускладнювала або унеможлиблювала належне виконання правосуддя.

Наділення повноважень зборів суддів призначати суддів на адміністративні посади позитивно вплинула на вирішення питань судового адміністрування в судах, однак є випадки, коли збори суддів не спроможні вирішити ці питання.

Враховуючи вищевикладене, З'їзд суддів України вважає за необхідне законодавчо закріпити повноваження з призначення суддів на адміністративні посади за РСУ у випадках, коли збори суддів не можуть виконати ці повноваження у тримісячний строк. Це є критично важливим для забезпечення безперервності функціонування судів та їх належного адміністрування.

2.3. Контроль за врегулюванням конфлікту інтересів

РСУ наразі має повноваження щодо врегулювання конфлікту інтересів у діяльності суддів, Голови чи членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, а також Голови чи заступників ДСА. Однак існують пропозиції про передачу цих повноважень іншим органам, зокрема ВРП або

НАЗК. З огляду на це, з'їзд суддів України наголошує на недопустимості таких змін.

Навпаки, РСУ повинна мати більший обсяг повноважень у цій сфері. Пропонується розширити повноваження РСУ з питань врегулювання конфлікту інтересів також на членів Вищої ради правосуддя, що забезпечить більш комплексний підхід до запобігання та вирішення конфліктів інтересів у судовій системі.

3. Посилення ролі Ради суддів України у питаннях етики

З'їзд суддів України визнає важливість та ефективність зусиль РСУ в забезпеченні гарантій незалежності суддів, зокрема, щодо оновлення Кодексу суддівської етики та закликає посилити роль РСУ у питаннях етичної поведінки суддів. Пропонується надати РСУ повноваження щодо затвердження офіційного коментаря до Кодексу суддівської етики, а також право надавати консультативні висновки суддям стосовно етичності їхньої майбутньої поведінки. Це забезпечить чіткий дороговказ для суддів у питаннях етичних стандартів і сприятиме дотриманню високих моральних принципів у їхній діяльності.

4. Заклик до суб'єктів законодавчої ініціативи

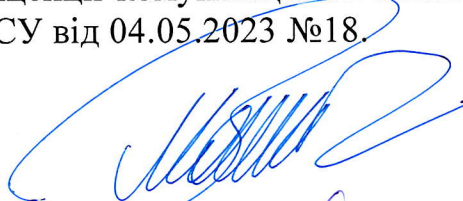
З'їзд суддів України закликає суб'єктів законодавчої ініціативи відкликати законопроекти, які передбачають ліквідацію РСУ та посад голів судів. Ці ініціативи порушують конституційні гарантії незалежності судової влади та підривають роль суддівського самоврядування у вирішенні внутрішніх питань судової системи.

Органи суддівського самоврядування повинні залишатися ключовими інституціями у забезпеченні незалежності судової влади, і їхня роль не може бути послаблена або зведена нанівець.

5. Щодо комунікацій органів судової влади

З'їзд суддів також вважає, що РСУ слід продовжити роботу над доопрацюванням проекту Концепції комунікаційної політики судової влади, що була схвалена Рішенням РСУ від 04.05.2023 №18.

Головуючий на з'їзді

Б. С. Моніч

Секретар з'їзду

О. В. Марченко